

Samenwerken aan oplossingen

Versie vastgesteld in het Bestuur Avalex 13 feb. 2026, 20260213.11

Inleiding

Gemeenten krijgen de komende jaren te maken met nog grotere uitdagingen bij het inzamelen en verwerken van afval en grondstoffen. De kosten voor afvalverwerking en uitvoering stijgen met name door stijging van de kosten voor verbranding van afval. Regelgeving vanuit Nederland en Europa wordt strenger. Hierdoor ontstaat steeds meer de noodzaak en dus druk om afval beter te scheiden, meer grondstoffen terug te winnen en duurzamer te werken. Daarbij zijn we afhankelijk van gedrag van inwoners. Tegelijk verwachten inwoners dat de gemeente zorgt voor een goede, betaalbare en duidelijke dienstverlening.

Grondstoffen worden schaarser

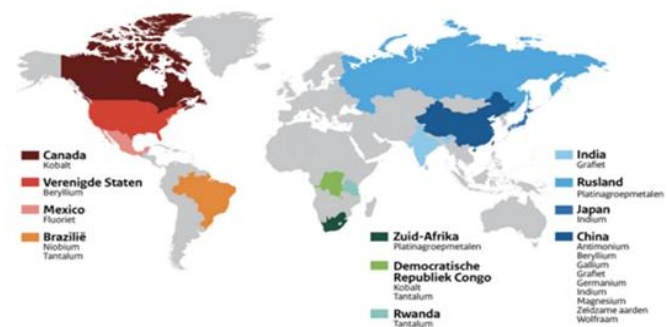
De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat grondstoffen steeds schaarser worden. Nederland wil minder afhankelijk zijn van andere landen voor belangrijke grondstoffen, zoals lithium en zeldzame aardmetalen. Door spanningen in de wereld wordt die afhankelijkheid een groter probleem.

Voor een duurzame en eerlijke economie zijn veel grondstoffen nodig die we zelf niet uit de grond halen. Denk aan grondstoffen voor de energietransitie, defensie en woningbouw.

Daarom wordt hergebruik en recycling steeds belangrijker. Door grondstoffen opnieuw te gebruiken, verlagen we de afhankelijkheid van toch al schaarse grondstoffen in andere landen / continenten.

Productieconcentratie van kritieke materialen

Europa is afhankelijk van andere continenten

Samenwerking via Avalex

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, hebben de gemeenten Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Wassenaar er voor gekozen om samen te werken en hiertoe 25 jaar geleden Avalex opgericht. Avalex verzorgt de inzameling en het verwerken van huishoudelijk afval en grondstoffen. Zo helpt Avalex de gemeenten om samen noodzakelijke stappen te zetten in duurzaamheid en circulariteit.

Wat doet Avalex?

Avalex zorgt onder andere voor:

- Efficiëntere inzameling en verwerkingsafspraken door meer volume;
- Kennisontwikkeling en implementatie van nieuwe en slimme oplossingen voor afval en grondstoffen;
- Een goede en gelijke basiskwaliteit in dienstverlening voor alle gemeenten, met ruimte voor eigen keuzes waar nodig;
- Regionaal en landelijk partner in relevante netwerken ten behoeve van o.a. contractafspraken voor inkoop en verwerking;
- Data verzameling zodat we processen hierop kunnen aanpassen en gericht interventies kunnen inzetten.

Blik op de toekomst

De komende jaren blijven de kosten voor afvalverwerking stijgen. Ook worden de regels voor afvalscheiding en hergebruik strenger. Daarnaast werken gemeenten nu soms op verschillende manieren, wat kan leiden tot extra kosten en minder efficiënt werken. Goede samenwerking is essentieel voor sturing op kosten en realisatie van de landelijke VANG- en Recycle-doelstelling.

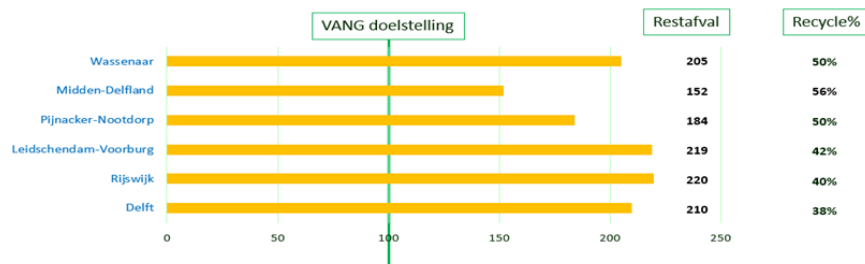
Dilemma's waar we voor staan

1. Grondstoffen terugwinnen of afval verbranden

We willen zoveel mogelijk grondstoffen terugwinnen voor hergebruik en daarmee het restafval verlagen. Verbranden van restafval wordt komende jaren steeds duurder.

- Realisatie VANG- en recycledoelstelling; de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner terugbrengen tot onder de 100 kilo per jaar en 60% recycling. Hier is nog een lange weg te gaan.

Restafval (fijn+grof) gemeenten Avaalex 2024

- Niet iedereen doet even goed mee: sommige inwoners scheiden afval goed, anderen gooien alles bij het restafval.
- Te veel nadruk op regels en gedragsverandering kan weerstand geven. Inwoners kunnen dit ervaren als controle, extra kosten of extra moeite.
- Veranderende spelregels en afwijking tussen gemeenten zorgen voor onduidelijkheid en verlaagde motivatie bij inwoners.

2. Gedrag van inwoners

Het gedrag van inwoners heeft grote invloed op de kosten en resultaten.

- Grondstoffen die worden ingezameld zijn vaak vervuild. Daardoor kan er niet goed worden gerecycled.
- Afval dat naast containers wordt gezet en gedumpte lachgascilinders in de openbare ruimte zorgen voor extra opruimkosten en onveilige situaties.

3. De balans tussen kosten, gemak en milieu

Bij afvalinzameling moeten we steeds keuzes maken tussen kosten, gemak voor inwoners en het milieu.

- Meer elektrische voertuigen zijn beter voor het milieu, maar kosten meer geld. Daarnaast is de actieradius voor sommige gebieden te laag en is de tractie te hoog bij extreme gladheid.
- Meer service betekent meer gemak, maar ook hogere kosten.
Voorbeeld: containers dicht bij huis plaatsen, meer gemak en meer kosten.
- Minder kosten betekent vaak minder service, wat invloed kan hebben op tevredenheid.
Voorbeeld: restafval nog maar één keer per maand ophalen. Dit is beter voor het milieu, want leidt tot noodzakelijk beter scheidingsgedrag. Inwoners kunnen dit ervaren als minder service.

Waarom samenwerking belangrijk is

De samenwerking in de gemeenschappelijke regeling Avaalex is nodig om deze uitdagingen samen aan te pakken. Avaalex zorgt voor één gezamenlijke organisatie waarin gemeenten investeringen in innovaties kunnen delen en meer data beschikbaar zijn om gerichte maatregelen te treffen. Het uitgangspunt is

samen één uitvoering. Zo delen gemeenten investeringen en kosten, en blijft de dienstverlening betaalbaar en efficiënt.

De samenwerking zorgt voor:

- meer kennis en ervaring;
- meer ruimte voor vernieuwing;
- lagere kosten door zoveel mogelijk hetzelfde te werken.

Er is ruimte voor maatwerk per gemeente, maar te veel verschillen zorgen voor hogere kosten door lagere efficiëntie. Maatwerk zou daarom vooral gebaseerd moeten zijn op geografische verschillen. We zullen daarom de komende jaren samen bekijken waar uniformering van uitvoeringstaken vanuit efficiency mogelijk en wenselijk is.

Nieuwe uitdagingen

Avalex voert niet alleen het afvalbeleid uit, maar is daarin ook de kennispartner voor haar gemeenten.

De omgeving verandert snel:

- De overgang naar een circulaire economie gaat sneller en vraagt meer dan alleen afval inzamelen.
- Er is meer aandacht voor sociale thema's, zoals meedoen in de samenleving en zinvol werk.
- Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker om slimmer te werken en sterker te staan.

Kansen

Omdat Avalex werkt op het gebied van milieu, dienstverlening en regionale samenwerking, en partner is in relevante landelijke netwerken, is zij naast afvalinzamelaar een mede aanjager van circulaire en sociale innovaties. Avalex faciliteert en initieert activiteiten gericht op hergebruik van grondstoffen en sociale waarde. Uiteraard blijft de primaire taak het goed uitvoeren van het vastgestelde afvalbeleid.

Strategische ambitie

In 2023 heeft het bestuur de Koers van Avalex 2023-2030 vastgesteld met strategische speerpunten. Hierin is opgenomen dat Avalex zich verder wil ontwikkelen van een goede afvalinzamelaar tot een regionaal verankerde speler op het gebied van hergebruik van grondstoffen en het toevoegen van sociale waarde aan de samenleving. Avalex is immers een belangrijke regionale werkgever voor met name kwetsbare inwoners.

Doorontwikkeling

Avalex ziet mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen op een beheerste en doordachte manier. Door samen met inwoners, gemeenten en andere partners te kijken naar knelpunten zoals afvaldumping en vervuiling, kan stap voor stap worden gewerkt aan verbetering. Ook het onderzoeken van kansen om bepaalde nu uitbestede activiteiten – zoals onderhoud en het schoonmaken van containers – weer meer in eigen beheer te nemen, kan bijdragen aan meer continuïteit en minder afhankelijkheid van marktpartijen. Dit biedt ruimte om de maatschappelijke rol van Avalex verder te versterken en om zich te ontwikkelen als een stabiele en aantrekkelijke werkgever.

Om deze ontwikkeling te ondersteunen, ziet Avalex mogelijkheden om samen met de deelnemende gemeenten te investeren in een doorontwikkeling langs volgende aanbevelingen:

A. Van afval naar grondstoffen

Er liggen kansen om samen verder te werken aan het terugwinnen van grondstoffen.

- Het verder verbeteren van afvalscheiding en verwerking, met aandacht voor de kwaliteit van kunststoffen, textiel, gft en elektronisch afval.

- Het verkennen van samenwerking met regionale bedrijven om materialen opnieuw toe te passen, bijvoorbeeld in de bouw- en maakindustrie.
- Het benutten van data om inzameling geleidelijk te verbeteren en vervuiling te verminderen.
- Met de gemeenten werken aan de doorontwikkeling van circulair beleid en hergebruik.

Maatschappelijke waarde: minder verspilling van grondstoffen, een lagere CO₂-uitstoot en extra werkgelegenheid in de regio.

B. Circulaire plekken voor hergebruik

Milieustraten zijn plekken waar hergebruik centraal staat.

- Het stimuleren van hergebruik van onder andere meubels, bouwmaterialen, fietsen en apparaten.
- Samenwerking met sociale ondernemingen bij reparatie en opknap van producten.
- Inwoners op een toegankelijke manier laten zien wat er met afval gebeurt en hoe hergebruik werkt.
- Het zoeken van samenwerking met scholen en lokale bedrijven voor stages en projecten.

Maatschappelijke waarde: producten worden langer gebruikt, inwoners raken meer betrokken en er ontstaan lokale werkplekken.

C. Meer aandacht voor meedoen en werk

Er zijn mogelijkheden om de inclusieve rol van Avaalex verder te versterken.

- Het bieden van extra werkplekken met begeleiding in inzameling, sortering, demontage en hergebruik.
- Het creëren van leer-werkplekken voor jongeren, nieuwkomers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het ondersteunen van ontwikkeling richting regulier werk.
- Samenwerking met zorg- en re-integratieorganisaties.

Maatschappelijke waarde: meer mensen doen mee, minder afhankelijkheid van uitkeringen en een sterkere sociale samenhang.

D. Inwoners actief betrekken

Een verdere verschuiving van controleren naar stimuleren en samen leren.

- Een wijkgerichte aanpak waarin afval, leefbaarheid en schone straten samenkomen.
- Het betrekken van inwoners via buurtinitiatieven, ambassadeurs en passende waardering.
- Heldere communicatie, aangepast aan taal, cultuur en levensfase.
- Aandacht voor het voorkomen van afval, bijvoorbeeld door herbruikbare alternatieven te stimuleren.

Maatschappelijke waarde: schonere wijken, meer betrokkenheid en beheersbare kosten.

E. Sterke regionale samenwerking

Avaalex kan haar rol in de regio verder versterken door samenwerking te faciliteren.

- Het verkennen van nauwere samenwerking met andere inzamelaars en gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van inkoop en innovatie.
- Het gezamenlijk ontwikkelen van projecten, zoals initiatieven rond circulair bouwen.
- Het voeren van het gesprek met provincie en Rijk over regelgeving en financiering.
- Het benutten van beschikbare subsidies voor circulaire en sociale projecten.

Maatschappelijke waarde: doelmatiger gebruik van publieke middelen, meer samenhang en ruimte voor vernieuwing.

Kernprincipes

Bij deze ontwikkeling houdt Avaalex vast aan vijf belangrijke uitgangspunten:

1. Maatschappelijke waarde staat voorop
Beslissingen dragen bij aan milieu, betaalbaarheid, leefbaarheid en meedoen.
 2. Regionaal waar mogelijk, lokaal waar nodig
Uniformiteit in dienstverlening, maatwerk waar dat moet.
 3. Stap voor stap
Nieuwe ideeën/ activiteiten eerst testen met pilots en daarna uitbreiden.
 4. Samen sterker
Avaalex werkt samen met gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
 5. Professioneel en toekomstgericht
Investeren in medewerkers, data, goede organisatie en een gezonde financiële basis.
-